

»Komparativna, ali bolje svetovna književnost je brezbrežno morje«: France Kidrič in začetki univerzitetnega študija primerjalne književnosti

Tone Smolej

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo,
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
tone.smolej@ff.uni-lj.si

Poleti 1925 je Filozofska fakulteta v Ljubljani sprejela Izpitne predpise za diplomske izpite, ki so že veljali na njeni beograjski vzporednici. Z njimi je v slovenski visokošolski prostor vstopila primerjalna književnost, iz katere je bilo mogoče opravljati diplomski izpit kot glavnega (A) predmeta, predvsem pa kot B predmeta v kombinaciji s slavistiko, germanistiko in romanistiko. Ker ni bilo ustrezno habilitiranega predavatelja, je stolico začasno prevzel slavist France Kidrič, ki je imel pred natanko stotimi leti, v letnem semestru 1926, predavanje »Evropski okvir za slovanske literature v dobi romantike (poglavje iz primerjalne književnosti)«. Istega leta je bil ustanovljen tudi Seminar za primerjalno književnost. V članku so podrobno opisani diplomski izpiti v prvem desetletju (1926–1936), pojasnjeni vzroki za njihov upad po letu 1931, predvsem pa je predstavljen Kidričev koncept primerjalne književnosti.

Ključne besede: slovenska literarna veda / primerjalna književnost / Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani / Kidrič, France

Prolog

V ponedeljek, 8. decembra 1919, je imel Ivan Prijatelj, prodekan Filozofske fakultete in profesor za zgodovino slovanskih literatur novejši dobe s posebnim ozirom na slovensko, po Franu Ramovšu in Rajku Nahtigalu tretje predavanje na ljubljanski univerzi, in sicer o literarni zgodovini, v katerem je poudaril, da je prva in glavna dolžnost vsakega literarnega zgodovinarja »razlaganje literarnih del in osebnosti in njih

5

relacij do drugih, [...] estetična cenitev pa je najvišja cenitev tako v kritiki kakor tudi v literarni zgodovini« (Prijatelj, »Literarna zgodovina« 7). Za nas je zanimivo, da je v predavanju omenil tudi »primerjalno metodo«, ki da utegne literarni zgodovini odpreti marsikatero novo perspektivo. V izogib terminoloških nejasnosti poudarja, da se za njeno podlago ne sme vzeti indogermanske baze primerjalnega jezikoslovja, niti vse slovanske. V nasprotju z daljšo ali bližjo sorodnostjo jezikov si niti najbližje literature niso »naravnost sestre, ampak kvečjemu svakinje« (15). Vsako primerjanje Prešerna s Puškinom je »jalovo«, saj Puškin izhaja iz ruskega sveta, Prešeren pa iz slovenskega, ki se je razvijal daleč od prvega. Ni nenavadno, da si je Prijatelj za primer izbral prav ruskega romantika, ki ga je tudi prevajal, saj je za monografijo *A. S. Puškin v južnoslavjanskih literaturah* že leta 1901 napisal poglavje. Istega leta je dopolnjeno besedilo »Puškin v slovenskih prevodih« izšlo pri Slovenski matici in velja za prvo v slovenščini objavljeno razpravo s področja primerjalne književnosti. Prijatelj je v njej obravnaval prve omembe Puškina v slovenskem tisku, zlasti pa se je ukvarjal s slovenskimi prevodi. Ker je Jovan Vesel Koseski prevedel 4400 verzov Puškinovih pripovedk, je analiziral denimo »Mrtvo carico in sedem vitezov«, ki ima poleg banalnih jezikovnih oblik kar 220 verzov več kot ruski izvirnik (Prijatelj, »Puškin« 68–69).

A vrnimo se k predavanju, v katerem Prijatelj poudarja, da lahko pri primerjalni metodi govorimo samo o neposrednih vplivih, in sicer zgolj »v dokumentarično dokazanih primerih, podprtih z vnanjimi in notranjimi dokazi, kakor n. pr. delamo med Mickiewiczem in Prešernom« (Prijatelj, »Literarna zgodovina« 15). Že Jože Pogačnik je ugotovil, da se s takšnimi stališči Prijatelj približuje načelu preučevanja neposrednih vzročnih zvez ali dejanskih odnosov, tj. *rapport de fait* (Pogačnik 85). Prijatelj nadalje navaja, da se je njegovo primerjanje Prešernovega miselnega razvoja s Hercenovim nekaterim zdelo preveč oddaljeno, čeprav jima je bil skupen »fluidum« – nemška romantična filozofija, ki jo je dokumentiral pri naših romantikih. Poleg tega navaja še primer iz poznejšega 19. stoletja: »Če pri Tavčarju vidimo kot dominantno antiaristokratsko demokratičnost in pri Spielhagenu tudi – pri vsem koketiranju z opisom aristokratskih krogov, je to ležalo v zraku časa, ne tolikanj v čitanju Spielhagena« (Prijatelj, »Literarna zgodovina« 16). Takšna stališča pa so blizu zlasti teoriji tipoloških analogij (Pogačnik 87), konkretno družbeno tipoloških, ki preučujejo pisatelje s sorodno politično ideologijo, moralno ali filozofijo (Đurišin 93). Sicer pa Prijatelj poudarja, da je mogoče primerjati samo literature in osebnosti, ki so stale »med seboj res v faktučni dlje ali krajše trajajoči vzajemni zvezi« (Prijatelj, »Literarna zgodovina« 16).

Čeprav je Prijatelj poznal revijo *Zeitschrift für vergleichende Litteraturgeschichte*, saj je v njej leta 1910 objavil recenzijo knjige Alexandra Brücknerja *Geschichte der russischen Litteratur*, pa v predavanju uporablja samo besedno zvezo »primerjalna metoda«, kar pomeni, da se je izraz »primerjalna književnost« šele počasi uveljavljal.

Pojem

V prvi tretjini 19. stoletja so se v Franciji pojavile nekatere nove veje naravoslovja: *anatomie comparée* (1800–1805), *physiologie comparée* (1833) in *embryogénie comparée* (1837). In že leta 1816 sta Noël in Laplace objavila niz antologij iz francoske, angleške in klasičnih književnosti z nepojasnjenim naslovom na naslovnici: *Cours de littérature comparée* (Wellek 10). Nove besedne zveze, ki so združevale samostalnik, nanašajoč se na neko disciplino, in pretekli deležnik v vlogi prilastka *comparé* (dobesedno »primerjan«), niso bile sprejete brez zadržkov, saj je v Littréjevem slovarju mogoče brati, da denimo *anatomie comparée* zveni slabše kot *anatomie comparative* (Baldensperger 7). V zgodnjem obdobju so zato literarni kritiki še omahovali med »primerjano književnostjo« (*littérature comparée*) in »primerjalno književnostjo« (*littérature comparative*). Če je Jean-Jacques Ampère leta 1830 v uvodnem predavanju v marseillskem Ateneju napovedal *l'histoire comparative des arts et de la littérature chez tous les peuples*, se je le šest let pozneje Philarete Chasles v predavanju na isti ustanovi opravičeval, da uporablja zvezo *littérature étrangère comparée*, ki da je v vseh ozirih netočna (8–9). Največ zaslug za dokončno uveljavitev termina *littérature comparée* med širokim kulturnim občinstvom je imel Sainte-Beuve, ki je izraz v tej obliki uporabil v članku o Ampèru, objavljenemu leta 1868 v *Revue des deux mondes*. Več kot pol stoletja pozneje je Baldensperger v razpravi »Littérature comparée: le mot et la chose«, ki uvaja prvi letnik *Revue de littérature comparée*, izrazil obžalovanje, da je Sainte-Beuve za znanstveno označevanje odnosov med različnimi literaturami uporabil takšno obliko, ki je neskončno manj eksaktna kot v drugih jezikih (7). Čeprav Baldensperger med eksaktnejšimi jeziki omenja tudi angleščino in njeno besedno zvezo *comparative literature*, je treba dodati, da so bili v akademskih krogih resni zadržki. V dvajsetih letih 20. stoletja je Lane Cooper zavrnil predlog, da bi bila v imenu oddelka na univerzi Cornell, ki ga je vodil, sintagma *Comparative Literature*, saj da ni niti slovnično pravilna niti smiselna, zato je vztrajal pri *Comparative Study of Literature* (Wellek 3–4). Primerjalna je lahko neka veda (npr. jezikoslovje,

pravo), ki temelji na primerjanju, ne pa predmet preučevanja. Gre za problem, ki se bo pojavil tudi v slovenščini.

Nobenih dvomov o eksaktnosti pa ni bilo pri obširnem nemškem pojmu *vergleichende Literaturgeschichte* (»primerjalna literarna zgodovina«), ki se prvič pojavi leta 1854, ko Moriz Carrière izda knjigo *Das Wesen und die Formen der Poesie*, in se uveljavi s pomočjo že omenjene revije *Zeitschrift für vergleichende Literaturgeschichte* (Wellek 12). Revijo, ki jo je Max Koch začel objavljati leta 1886, je že naslednjega leta recenziral Aleksander Nikolajevič Veselovski in takrat prvič v ruščini uporabil po nemškem modelu ustvarjeno zvezo *sravnitel'noe literaturovedenie* (13). Zanimivo je, da se tudi v slovenskem tisku – po podatkih Kataloga Inštituta za slovensko literaturo in literarne vede – najprej pojavi poslovenjena nemška oblika. France Veber je leta 1920 zapisal, da mora vsak resen literarni historik smatrati dandanašnje poskuse splošne literarne zgodovine, primerjalne literarne zgodovine in teorije literature za »jako 'nezrele'« (Veber 158).

Sicer pa so se v poznih dvajsetih in zgodnjih tridesetih letih v slovenskem univerzitetnem okolju, kot bomo videli, pojavljale vse oblike: »komparativna literarna zgodovina«, »komparativna literatura«, »primerjalna literatura«, »primerjalna zgodovina književnosti« in »primerjalna književnost«, ki je sčasoma prevladala, saj se je pojavila v uradnih *Izpitnih predpisih*.

Primerjalna književnost v *Izpitnih predpisih* in Osebnih izkazih

Poleti 1925 je Filozofska fakulteta Univerze Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev sprejela *Izpitne predpise*, ki so bili v veljavi na njeni beograjski vzporednici. S tem so bile ustanovljene znanstvene skupine, razdeljene na tri strokovne razdelke, iz katerih je bilo mogoče delati diplomske izpite. Iz razdelka a so morali slušatelji absolvirati najmanj šest semestrov ter potrebne običajne in seminarske vaje, iz razdelka b štiri semestre z vajami in iz razdelka c najmanj dva semestra. Predmeti v razdelku a in b so bili strokovni, v razdelku c pa pomožni. Diplomski izpiti, ki so bili pisni (klavzura) in ustni, so se opravljali petnajst dni meseca junija, septembra in januarja. Pet skupin je bilo izrazito naravoslovnih (I.–V.), saj so se te panoge tedaj poučevale na filozofski fakulteti, dve sta bili geografski (VI.–VII.), šest filoloških (VIII.–XIII.), dve historični (XIV.–XV.), zadnje štiri pa interdisciplinarne (XVI.–XIX.).

Čeprav je bil namen zlasti centralizirano poenotenje študija na treh jugoslovanskih filozofskih fakultetah (Beograd, Zagreb, Ljubljana), je

nova uredba prinašala tudi pozitivne učinke, saj je uvajala nove študijske smeri. Novi *Izpitni predpisi* so namreč uvedli XVI. znanstveno skupino, v kateri je bila primerjalna književnost s teorijo književnosti v razdelku a, v razdelku b je bila obča zgodovina, razdelek c pa je bil zelo široko zasnovan: narodna zgodovina ali etnologija ali umetnostna zgodovina ali zgodovina slovenske oziroma srbohrvatske književnosti (po izbiri) ali kak jezik s književnostjo. Primerjalna književnost s teorijo književnosti se je v razdelku b pojavila v X. (zgodovina slovenske ali srbohrvatske književnosti z južnoslovanskimi književnostmi), v XII. (francoski jezik in književnost s primerjalno gramatiko romanskih jezikov) in v XIII. skupini (nemški jezik s primerjalno gramatiko germanskih jezikov). V XI. (klasična jezika s književnostjo), XVIII. (spoznavna teorija, logika, psihologija in zgodovina filozofije) in XIX. skupini (pedagogika, etika, psihologija) pa je bila v razdelku c. Zanimivo je, da se v XIV. (narodna zgodovina) in XV. skupini (obča zgodovina) v razdelku c navaja kot »primerjalna zgodovina književnosti«.

Že oktobra istega leta so o primerjalni književnosti razpravljali na seji fakultetnega sveta, kot je razvidno iz zapisnika: »Ker ni profesorja za primerjalno literaturo, predlaga prof. Kidrič, da jo naj vsak literarni zgodovinar za svojo dobo predava. Prof. Prijatelj je proti primerjalni literaturi, pač pa se naj pridobi predavatelj za teorijo literature.«¹ Tedaj je bilo na fakulteti malo literarnih zgodovinarjev. Na slovanski filologiji je bil poleg Prijatelja in Kidriča še Aleksander Stojicevič, ki pa je predaval poleg srbohrvaške književnosti še jezik. Če je na germanski filologiji Jakob Kelemina ob historični slovnici predaval tudi pregled nemške literature, je na romanski spričo kadrovske stiske novejšo francosko književnost predaval tuji lektor. Da se omogočijo izpiti iz teh skupin, se je skrb za primerjalno književnost »začasno, do akvizicije specialista« naprtila Francetu Kidriču, ker da so v njegovih predavanjih »že itak obširni evropski okvirji za slovanske literature v posameznih dobah« (Kidrič 457).²

¹ Zapisnik I. izredne seje filozofskega fakultetnega sveta (FS) v Ljubljani, 12. 10. 1925. Arhiv FF.

² France Kidrič je imel vzporedno, a tudi drugačno pot kot Ivan Prijatelj. Od letnega semestra 1903 je na dunajski Filozofski fakulteti študiral slovansko in klasično filologijo. Slovanske književnosti je – kot je razvidno iz njegovih vpisnic v dunajskem univerzitetnem arhivu (AUW Phil. Fac. SS 1903–SS 1906) – poslušal pri Milanu Rešetarju in Václavu Vondráku. Pri Augustu Engelbrechtu je imel latinsko metriko, homersko pesništvo in Livijevo zgodovino pisje, pri Emilu Reischu antično teatrologijo, pri Hansu von Arnimu pa Tibulovo in Propercijevo elegiko ter Platona. Na germanistiki je poslušal le Arnoldova predavanja o razvoju nemške književnosti v zadnji tretjini 19. stoletja. Druge tuje filologije, zlasti romanska, so bile tedaj na Dunaju z literaturo slabo zastopane. Sicer

Na začetku letnega semestra 1926, najverjetneje v ponedeljek, 15. februarja, je Kidrič ob obveznostih na slovanski filologiji začel s predavanji z naslovom »Evropski okvir za slovanske literature v dobi romantike (poglavje iz primerjalne književnosti)«. V tem semestru je Kelemina predaval dve uri »Uvoda v literarno teorijo«, Prijatelj pa pri uvajanju primerjalne književnosti, kljub navdušenju nad primerjalno metodo v nastopnem predavanju, ni dejavneje sodeloval.³

Čeprav študenti v tem semestru še niso navajali znanstvenih skupin, saj so se večinoma vpisali še pred uvedbo novih *Izpitnih predpisov*, si je v Osebnih izkazih zanimivo ogledati, kdo so bili pred sto leti slušatelji prvega komparativističnega predmeta v zgodovini fakultete.⁴ Če je bil Srečko Kosovel tedaj že preveč bolan in je bil njegov vpis v osmi semester samo formalen, to ne velja za njegov krog. Med Kidričevimi slušatelji najdemo člane literarno-dramatičnega krožka Ivan Cankar Vinka Košaka, Alfonza Gspana, Cirila Debevca, Ferda Delaka in Slavka Jana. Med slušateljicami so Kosovelova sestra Anica in njegova sošolka Vlasta Sterle. Kidričevo predavanje so v tem semestru poslušali tudi pesniki Tine Debeljak, Franc Onič (po absolviranih predavanjih iz botanike), France Vodnik ter poznejši literarni zgodovinarji Marja Boršnik in Silva

je Kidrič poslušal tudi Jodlovo predavanje o Kantu in Sieglovo o Herderjevi filozofiji. Dve leti po doktoratu iz revizije glagolskih cerkvenih knjig po tridentinskem koncilu (1906) se je – kot poprej Prijatelj – zaposlil v avstrijski dvorni knjižnici, kjer je bil nazadnje kustos. Zaradi političnih razlogov ni bil med prvimi rednimi profesorji v Ljubljani in se je zato poleti 1920 habilitiral na Dunaju – v nasprotju s Prijateljem, ki ni imel vnaprejšnje avstrijske habilitacije – kot docent za slovansko filologijo s posebnim ozirom na južnoslovansko in rusko. Jeseni istega leta pa je bil na Filozofski fakulteti v Ljubljani imenovan za rednega profesorja zgodovine starejših slovanskih književnosti s posebnim ozirom na slovensko.

³ Že v Načrtu za ustanovitev filozofske fakultete iz marca 1919 je mogoče brati naslednje: »Mesto slovstvene zgodovine romanskih in germanskih narodov se za početek predlaga z ozirom na zelo razširjeno zanimanje za slovstveno zgodovino in srednješolske pedagoške svrhe nujno potrebna stolica za splošno slovstvo in slovstveno teorijo« (Arhivsko-muzejska služba Univerze, AMSU IV-592; gl. tudi Dolinar, »Ljubljanska univerza« 137–138). Kot izvajalec se pri stolici za splošno slovstvo (literarna teorija, poetika, retorika) navaja Otmar Schissel von Fleschenberg, ki se je v Innsbrucku habilitiral za splošno literarno vedo. Iz njegove tedanje prošnje je razvidno, da bi poučeval zlasti antično retoriko (contraversiae, suasoriae, encomium, figure) in se ukvarjal s poetikami od Scaligerja do Batteuxa (Primig 227). Veselil se je vabila v Ljubljano, a fakultetnega predloga ministrstvo ni potrdilo zaradi neznanja jezika (Dolinar, »Ljubljanska univerza« 140). Že Darko Dolinar, ki je preučeval Schisslove stike s Slovenci, je menil, da verjetno takšna obča literarna zgodovina v kratknem slovenskem prostoru ne bi mogla doseči večjega odmeva (150).

⁴ Osebnih izkazih. Letni semester 1926. AMSU I-238.

Trdina. Čeprav je večina študentov pripadala Kosovelovi generaciji, rojeni v prvih letih 20. stoletja, je nekaj tudi starejših: Peter Martinc in Dora Pegam sta bila letnik 1899 oziroma 1898, najstarejši slušatelj pa je bil prevajalec Griša Koritnik, rojen leta 1886. Med slušatelji sta bila dva promovirana teologa, Miroslav Brumat in Franc Knific. Zanimiva je tudi narodnostna struktura, saj je bilo kar pet slušateljev rojenih še v carski Rusiji, šest pa v Dalmaciji. Tega semestra je bilo na Filozofsko fakulteto vpisanih 216 študentov in vsak tretji je poslušal Kidričevo komparativistično predavanje. Tako visok odstotek slušateljev je stalnica dvajsetih let.

Junija 1926 je fakultetni svet odobril v prihodnjem proračunu postavko 50.000 dinarjev za Seminar komparativne literature.⁵ Iz kopij *Inventarne knjige Seminarja za primerjalno književnost univerze v Ljubljani* je razvidno, da so naslednjega leta najprej kupili knjigo Bogdana Popovića *Ogledi iz književnosti i umetnosti* in Walzlov *Handbuch der Literaturwissenschaft* ter nekatere slovenske prevode svetovne književnosti (Aristofan, Sofoklej, Evripid, Shakespeare, Cervantes, Schiller, Ibsen). Prva slovenska znanstvena monografija v seminarju pa je bila Keleminova *Literarna veda*.

V letnem semestru 1928, ko je Kidrič predaval »Evropski okvir za slovanske literature od srede IX. stoletja dalje«, je že lažje določiti, katere znanstvene skupine prevladujejo na teh predavanjih. Skoraj tretjino predstavljajo študentje XII. skupine, na tretjem mestu pa so slušatelji XIII. skupine. Študenti francoščine in nemščine očitno predstavljajo več kot polovico slušateljev komparativističnega predmeta. Več kot petino predstavljajo slavisti (X. skupina), ki imajo prav tako v svojem b razdelku primerjalno književnost, desetino pa slavisti (IX. skupina) brez predpisane primerjalne književnosti. Skratka, prihodnji učitelji slovenščine, srbohrvaščine, francoščine in nemščine. Z novo smerjo pedagogov se očitno niso strinjali vsi, o čemer je Kidrič spregovoril dve leti po njeni uvedbi:

Tožbe čujem proti izpitnim skupinam, v katerih je komparativna književnost, češ, kako se naj tak kandidat v srednji šoli zaposli. Sodim, da bi bile mnogo bolj umestne rekriminacije proti skupinam, kjer je slovenska (srbohrvaška, nemška, francoska itd.) literarna zgodovina brez komparativne književnosti! Po mojih mislih bi moral tudi naš srednješolski dijak dobiti med svoje šolske knjige kratek, a jedrnat in sistematičen oris iz komparativne književnosti, prirejen za posebne potrebe domače in onih književnosti, ki se pri nas v šoli še gojijo. Potem se ne bi več dogajalo, da maturant ne vé, kaj je n. pr. humanizem ali renesanca, ali da se mora učiti štirih različnih definicij in začetkov romantike: za slovenista, srbo-kroatista, germanista in zgodovinarja! (Kidrič 458)

⁵ Zapisnik o 4. izredni seji filozofske fakultete (FF), 19. 6. 1926. Arhiv FF.

Izpitni predpisi iz leta 1925 so bili v veljavi manj kot šest semestrov, saj so z nastopom zimskega semestra 1928/29 prišli v veljavo novi, ki so dodajali študijske skupine in stare zato bistveno preštevilčili. Primerjalna književnost s teorijo književnosti je dobila zdaj XXIII. skupino. V razdelku b sta občo zgodovino zamenjala en klasični in en moderni jezik, v razdelku c pa sta bili poleg obče zgodovine še umetnostna zgodovina ali glasbena zgodovina. Primerjalna književnost je ostala v razdelku b v XIV. (narodna književnost), XVIII. (romanska) in XIX. (germanska) skupini. Pri zadnjih dveh se je v razdelku b kot alternativa pojavila tudi primerjalna slovnica romanskih jezikov oziroma primerjalna slovnica indoevropskih jezikov, kar bo čez nekaj let usodno. V razdelku c je bila primerjalna književnost samo še v XXI. skupini (obča zgodovina), spet kot primerjalna zgodovina književnosti. Ni pa je bilo več v filozofski, psihološki in pedagoški skupini, kjer je bilo zdaj izrazito več matematike in naravoslovja. Ti izpitni predpisi so bili v veljavi vse do italijanske okupacije.

Aprila 1929 je Janko Tavzes pod naslovom *Kaj se je obetalo slovenski literaturi v Francoski Iliriji* zagovarjal prvi doktorat iz primerjalne književnosti.⁶ V letnem semestru 1929 so bila predavanja iz primerjalne književnosti v *Seznamu predavanj* najavljena samostojno. Kidrič je tedaj predaval o začetkih modernih evropskih literatur in njihovih motivih ter vodil seminar.

Kidričev koncept

Že avgusta 1927, po treh semestrih predavanj iz primerjalne književnosti, je Kidrič v intervjuju za *Ljubljanski zvon* javnosti prvič zelo poetično predstavil svoje poglede na stroko ene najmlajših stolic ljubljanske univerze:

Komparativna, ali bolje svetovna književnost je brezbrežno morje, čigar vseh skrivnosti ne bo nikdar doumel isti sam mornar. Nikdar se ne bo rodil tak silen jezikovni talent, ki bi mogel v kratki dobi človeškega življenja sam v originalu proučiti vse literature sveta ter se poglobiti v politične, socialne in kulturne prilike, v katerih so nastajale, da bi bil v svojih sodbah neodvisen od informacij drugih ter zajemal iz polnega vedra, kakor pritiče znanstveniku. (Kidrič 457)

Leto dni pozneje je študentom izjavil, da je predmet komparativne književnosti »tako ogromen, da bi ga ena sila v osmih semestrih, če bi samo to

⁶ Zapisnik II. redne seje fakultetnega sveta filozofske fakultete, 16. 1. 1929. Arhiv FF; Tavzes, Janko. Zapisnik o rigorozu, 27. 4. 1929. AMSU I–950.

predavala, komaj izčrpala«. ⁷ Ob tem je ošvrknil svoja kolega, saj da lahko v nasprotju z njim Prijatelj absolvira zgodovino kritike v enem semestru, Kelemina pa je s teorijo gotov v dveh. ⁸

V prej omenjenem intervjuju je Kidrič prvič naštel, kaj vse sodi v minimum študija komparativne književnosti: »glavna razvojna linija evropskih pismenstev in literatur, postanek in razvoj prozodije in metrike ter postanek in razvoj literarnih form in panog« (Kidrič 458). Pet let pozneje je v Navodilih za študij komparativne zgodovine evropskih literatur študente opozoril, da se bo moral vsak poglobiti najprej v razliko med knjižno in neknjižno produkcijo in v zvezo med ljudsko (neknjižno) in knjižno besedno umetnostjo ter se seznaniti z razvojno linijo svetovne literature, njenimi glavnimi predstavniki, njenimi vsebinskimi in stilnimi strujami, pa tudi z zgodovino form in literarnih vrst. ⁹ Posebej je poudaril preučevanje razvojne linije književnih zamudnikov, zlasti vzrokov, ki so povzročili zamude, in momentov, zaradi katerih so se končno uvrstili med literarne narode. ¹⁰ V Navodilih je tudi prvič uporabil izraz »komparativna literarna zgodovina«, ki da je raztegljiv, zato ga je sam definiral takole:

Termin je v zvezi z lat[inskim] glagolom *comparare*, a to se pravi primerjati. Utegne torej zagovarjati kdo obseg komp[arativne] lit[erarne] zgod[ovine] s pozivom na etimologijo besed in reči, da gre tukaj le za primerjanje. A težko bode ugovarjali drugemu komentatorju, če bo rekel n. pr., da morete primerjati samo nekaj, kar dobro poznate. In tako dobimo druge komponente komp[arativne] lit[erarne] zgodovine: razvojno linijo struj in stilov in poznavanje literarnih vrhov oziroma tudi nižjih potenc, če jih hočemo primerjati. ¹¹

Naslednje leto je poudaril, da v območje komparativne literarne zgodovine poleg teorije književnosti sodi (1) študij vrhov in smeri svetovne

⁷ Uvod, 1928. Zapuščina Franceta Kidriča. T. e. 25. Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede (ISLLV) ZRC SAZU.

⁸ Prav tam.

⁹ Že leta 1928 je Kidrič v Uvodu naštel nekaj literarnih zgodovin posameznih obdobj: *Literaturgeschichte des 18. Jahrhundert* Hermanna Hettnerja, *Litteratur und Gesellschaft im 19. Jahrhundert* Samuela Lublinskega ter *Die Weltliteratur im 20. Jahrhundert* Richarda M. Meyerja. Med zgodovinarji posameznih panog je omenjal zlasti Otta Hausserja in Bruna Busseja. Štiri leta pozneje je študentom v Navodilih kot kratek kažipot svetoval tudi francosko delo *Histoire des littératures comparées*, ki ga je napisal Frédéric Loliée, sicer kronist dogodkov Drugega cesarstva, ki je mlado stroko približal širokemu občinstvu (Pichois in Rousseau 21).

¹⁰ Navodila za študij komparativne zgodovine evropskih literatur, 1932. Zapuščina F. Kidriča. T. e. 25. ISLLV ZRC SAZU.

¹¹ Prav tam.

literature, tj. študij tistih predstavnikov in tokov, ki so tako pomembni, da jim pritiče mesto ne le v nacionalni, ampak tudi v svetovni literaturi – »v sintezi najvišjega ali najpomembnejšega« – ter (2) komparacija, primerjanje, pri čemer »bodisi primerjamo med seboj predstavnike ali toke raznih nacionalnih literatur«. ¹² Poleg tega je podčrtal, da mu je študij vrhov in tokov pomembnejši od komparacije, »ker moreš primerjati samo nekaj, kar dobro poznaš, dočim ostane primerjanje često namen samo sebi in ne prinaša za vrednotenje del besedne umetnosti vedno istih plodov, ki so smoterni«. ¹³ V tem času pa je imela francoska komparativistika že bolj skeptično stališče do primerjanja. Van Tieghem je ob razlagi pojma primerjalne književnosti zapisal takole:

Ko gre za literarna dela, bi lahko mislili, da primerjanje obstoji v tem, da sopoljavljamo druge poleg drugih knjige, tipe, prizore, podobne strani iz različnih književnosti, da bi ugotovili razlike in podobnosti, pri tem pa nam je edini cilj gola radovednost, estetski užitek, včasih prednostna sodba že vodi v klasifikacijo. Takšno primerjanje je zelo zanimiva in koristna vaja za oblikovanje okusa in razmišljanja, a nima nikakršne historične vrednosti in ne vodi k literarni zgodovini. (Van Tieghem 20–21)

Darko Dolinar je poudaril, da je Kidrič primerjalno literarno zgodovino skušal utemeljiti z dveh vidikov: kot samostojno znanstveno panogo (oziroma študijsko smer) in kot nujno sestavino ali vsaj dopolnilo slovenski literarni zgodovini (Dolinar, *Temelji* 46–47). Prav v preučevanju književnega razvoja zamudnikov, kar je predaval na začetku tridesetih let, ¹⁴ je stična točka, ki pri Kidriču primerjalno literarno zgodovino povezuje z zgodovino slovenskega slovstva.

¹² Uvod v komp., 1933. Zapuščina F. Kidriča. T. e. 25. ISLLV ZRC SAZU.

¹³ Prav tam.

¹⁴ V Uvodu (zimski semester 1930/31) je Kidrič zapisal naslednjo misel: »Moja teza je, da Slovenci z literarno zaostalostjo, kakor se kaže v njihovi produkciji okoli srede 18. stoletja, nikakor niso bili osamljeni in da bi bil krivičen vsakršen očitok na račun njihove lit[erarne] sposobnosti.« V tem semestru je predaval »Preporod nekaterih nedržavnih evropskih narodov v XVIII. in XIX. stoletju (poglavje iz primerjalne literarne zgodovine)«. »V taki soseščini,« je še zapisal, »imata slovenska zaostalost kakor tudi slovenski preporod povsem drugačno lice nego, če jih motrimo sama zase« (Uvod, 1930/31. Zapuščina F. Kidriča. T. e. 25. ISLLV ZRC SAZU).

Diplomski izpiti

V ljubljanskem univerzitetnem arhivu so ohranjene vse izpitne mape iz druge polovice dvajsetih in prve tretjine tridesetih let 20. stoletja, ki nam omogočajo vpogled v končne študijske obveznosti prvih slušateljev. Prvi kandidat je zaprosil za opravljanje diplomskega izpita iz b razdelka že februarja 1926, še preden je Kidrič sploh začel predavati poglavja iz primerjalne književnosti, a so bili novi *Izpitni predpisi* že v veljavi. Profesor mu je predpisal zelo obširen naslov klavzurne naloge: »Evropski roman v teoriji in praksi od romana v verzih v XII. stoletju do (incl.) romana v dobi romantike (oznaka glavnih struj s posebnim ozirom na nove elemente, ki jih je kak evropski narod v tej dobi prispeval)«. Ker je kandidat omenil le Rabelaisa, Cervantesa, Scarrona, Lesagea, Voltaira, Rousseauja, Hugoja, Scottu napačno pripisal roman *Vikar Wakefeldski*, ni pa naštel številnih francoskih, angleških in nemških romanov 18. stoletja in romantike, je Kidrič ocenil, da kandidat ne izpolnjuje pogojev za diplomu iz primerjajoče književnosti: »Tvarina v okviru problema, ki je vendar eden središčnih problemov primerjajoče literature, mu ni prezentna, zaporednost struj in obseg medsebojnih vplivov mu ni prezentno.«

V poletnem roku 1926 so se pojavili štirje novi kandidati, ki so želeli opravljati izpit iz primerjalne književnosti kot drugega strokovnega predmeta. V oceni klavzurne naloge o evropskih poetikah 16., 17. in 18. stoletja prvega kandidata je Kidrič zapisal, da tu ni prezentno znanje o poetikah, drugi, ki je pisal o literarnem pomenu renesanse in reformacije, pa po profesorjevem mnenju ni imel »pojma niti o literarnem pomenu renesanse niti o pomenu reformacije, še manj o njunih medsebojnih odnošajih«. Ker pa je dobil pozitivno oceno na ustnem izpitu, je kandidat po tedanjih pravilih opravil diplomski izpit. V tem roku smo dobili prvega študenta, ki je opravil tudi klavzuro iz primerjalne književnosti, saj je Kidrič nalogo Boga Teplyja »Evropsko gledališče – kratka oznaka glavnih dramatičnih pisateljev v 16. in 17. stoletju« ocenil pozitivno, čeprav »v njej ni izostalo le špansko gledališče (Calderón), ampak tudi oznaka jezuitskega gledališča in repertoarja ter potujočih gledaliških družin«.

Ker pa sta omenjena študenta celoten študij končala šele v naslednjih letih, verjetno za prvega diplomanta velja Henrik Baerent, ki je 1. junija 1926 diplomiral iz nemščine in primerjalne književnosti, torej obeh glavnih predmetov. Če je briljantno opravil nemško klavzuro o Goetheju in Herderju v Strassburgu, saj je bil etnični Nemec, rojen leta 1892 v Sankt Peterburgu, je imel nekoliko več težav s slovenščino pri klavzurnem vprašanju »Evropski roman v 18. stoletju«, hkrati pa mu – kot je razvidno iz Kidričeve ocene – »glavni predstavniki evropskega romana

v 18. stoletja niti po imenu niso bili prezentni (Richardson, Fielding, Smollett, Sterne, Goldsmith, Wieland, Goethe, Rousseau itd. itd.)«. Baerent, ki se je družil s Kosovelom, je tri leta pozneje postal pogodbeni lektor nemščine, kar je ostal vse do leta 1941, ko se je prostovoljno javil v Wehrmacht (Šlibar 30, 36).

V tem roku je diplomski izpit iz razdelka b opravil še en Kosovelov znanec – Peter Martinc, ki je pri Kelemini pisal klavzuro »Posameznik in masa pri pesniškem ustvarjanju«. Na jesenskem roku istega leta pa je isti profesor Janku Tavzesu zastavil naslednje klavzurno vprašanje: »Kolikšen pomen ima pesnikovo svetovno in življenjsko naziranje na oblikovno stran pesnitve?« Danes ni jasno, ali so si kandidati, ki so želeli v najbolj zgodnjem obdobju opravljati diplomski izpit iz primerjalne književnosti, sami izbirali profesorje na klavzuri. Očitna je precejšnja razlika med Keleminovimi in Kidričevimi vprašanji, saj je bil Kidrič v zgodnji fazi zelo zahteven in strog pri ocenjevanju. Niti klavzure Antona Slodnjaka »Literarne, filozofske in kulturne struje v 18. stoletju« ni ocenil z najvišjo oceno, čeprav je zapisal, da elaborat »priča o izrednem poznavanju dejstev in imen, ki spadajo k problemu, mimo tega ga odlikuje stremljenje, da uvrsti slovanske in zlasti tudi slovenske struje v evropske tokove«. Ko je Kidrič z zadostnim redom ocenil klavzuro »Provenienca literarnih form v starokrščanski literaturah« nekega drugega kandidata, je Kelemina oceni dopisal, da je ta tema težka, kar bi moglo služiti kot olajševalna okoliščina. Morda je to eden od razlogov, da je Kelemina želel po treh letih izstopiti iz izpitne komisije za primerjalno književnost, vendar ga je Prijatelj prepričal, naj v njej ostane, dokler se ne najde nadomestilo.¹⁵

Poleti 1928 smo dobili prvo diplomantko, Vlasto Sterle, jeseni istega leta pa je diplomirala še Milena Mohorič. Tega leta so med drugimi iz razdelka b diplomirali tudi Vladimir Kralj, Josip Vidmar, Bratko Kreft in Božo Vodušek.

Jeseni 1928 je Kidrič verjetno spričo dejstva, da so skoraj vsi študentje ob slavistiki, germanistiki in romanistiki vpisovali komparativno književnost le v sklopu svojega b razdelka, izrazil pričakovanje, da bodo mogli s pomočjo njegovih predavanj svojo specialno (nacionalno) literarno zgodovino pravilno lokalizirati v okviru celotne svetovne književnosti in njenih etap. Kaj so lahko pričakovali slušatelji na diplomskem izpitu? Vse, ki imajo v skupini kak klasičen jezik, bo povprašal o vplivih orientalske književnosti na grško in obratno ter o vzniku panog (dramatike) v antiki. Pri tistih, ki imajo moderne književnosti z močnimi

¹⁵ Zapisnik I. redne seje FS FF v Ljubljani, 15. 11. 1929. Arhiv FF.

klasicističnimi obdobji, ga bo zanimal pomen antičnih poetik. Če bi se morali francisti poglobljati v razvoj sosednjih književnosti, ko je bil kontakt s francosko najbolj živahen, bi se morali slovenisti ukvarjati z evropskimi odmevi verskih struj (reformacija, janzenizem), srbokroaitisti pa z zanimanjem za narodno pesništvo.

Kidrič je dopuščal tudi specializacijo za posamezno literarno zvrst (roman, dramatika) ali pa za t. i. potujoče snovi oziroma obdelavo istih snovi (Don Juan, Lenora),¹⁶ o čemer pa bi se morali slušatelji s profesorjem pravočasno dogovoriti. V zgodnjih tridesetih je Kidrič zahteval, da mu študentje pred diplomskim izpitom izročijo seznam leposlovnih del, razdeljen na razne dobe in narode. Slušatelji, ki so imeli primerjalno književnost pod b, so morali prebrati vsaj 100 del.

V obdobju med letoma 1929 in 1931 so bile v ospredju Kidričevih klavzurnih vprašanj književnosti od 18. stoletja naprej, zlasti angleška romantika, ter literatura iz obdobja realizma in naturalizma. Zanimiva so tudi vprašanja z ustnega dela diplomskega izpita. Poleg Prijatelja, ki je spraševal iz svojih skript *Uvod v zgodovino kritike*, in Kelemine, ki je postavljala vprašanja o literarni teoriji in metodologiji iz svoje *Literarne vede*, je najboljše del pripadel Kidriču. Največkrat so slušatelji dobili vprašanje o reformaciji ali humanizmu in renesansi z izbranimi primeri (Petrarca, Boccaccio, Sannazaro, Ariosto, Shakespeare). Le nekoliko manjkrat se pojavljajo vprašanja o romantiki in njenih vrhovih (E. T. A. Hoffmann, Manzoni, Puškin) ali o glavnih romanopiscih 18. stoletja (Defoe, Rousseau). Vprašanja o realizmu in naturalizmu je postavljala redkeje, so pa kandidati dobili posamezno vprašanje o Tolstoju, Ibsenu in celo Hauptmannu. Dvakrat sta bili kandidatki vprašani o pisateljici Selmi Lagerlöf, sodobna književnost pa ni bila v naboru vprašanj. Le Edvard Kocbek je dobil vprašanje o ekspresionizmu, a hkrati kot francist tudi vprašanje o pomenu antičnih poetik za moderne književnosti.

Dva diplomanta tega obdobja bi si veljalo natančneje ogledati. 17. junija 1930 je študij XVI. skupine zaključil Anton Krošl, menda edini študent te skupine, ki je imela kot glavni predmet primerjalno književnost, kot drugega pa občo zgodovino. Del študija je ta nekdanji Kocbekov tovariš preživel v Parizu, kjer je zbiral gradivo za tezo (najbrž seminarško nalogo) »Motiv Lenore v svetovni književnosti« (Kreačič 175). Na pisnem diplomskem izpitu mu je Kidrič postavil vprašanje o pomenu angleškega romana 18. stoletja za svetovno literaturo. Kandidat ni le orisal angleškega romanopisja, ampak je omenil tudi avtorje, ki so ustvarjali zlasti pod Richardsonovim vplivom (Rousseau, Goethe), ob tem pa ni

¹⁶ Uvod, 1928. Zapuščina F. Kidriča. T. e. 25. ISLLV ZRC SAZU.

pozabil niti na nizozemski pisateljici Agatho Deken in Elizabeth Wolff-Bekker, ki sta napisali roman *Sara Burgerhart*. Kidričeva vprašanja na ustnem izpitu so bila nato posvečena holandski (Multatuli) in flamski literaturi. Kandidatu so bile očitno blizu manjše germanske književnosti, saj je prevajal Martina Andersena Nexøja. Krošl, ki je pozneje doktoriral iz zgodovine in bil del Gosarjevega kroga, je bil med vojno poslan v koncentracijsko taborišče, umrl pa je na maršu smrti ali celo na potapljanju se ladji Cap Arcona (Kreačič 179, 195). V jesenskem roku istega leta, ko je število diplomskih izpitov iz primerjalne književnosti pod b že presešlo število šestdeset, pa je izpit opravljal tudi Anton Ocvirk, ki je dobil naslednje obsežno klavzurno vprašanje: »Primerjanje literarnega tolmačenja gospodarsko-političnih struj pri glavnih predstavnikih teh smeri v evropskih literaturah izza srede 19. stoletja«. V nalogi je najprej opisal vpliv nekaterih filozofskih idej na 19. stoletje (Darwin, Marx, Spengler, Nietzsche), nato pa prikazal razvoj naturalizma v Franciji, Nemčiji in skandinavskih deželah ter na kratko orisal še impresionizem in ekspresionizem. Kidrič je klavzuro ocenil z oceno osem, ker da je kandidat prezrl prvo besedo naslova, je pa izpričal »veliko načitanost in erudicijo«. Potem ko je oktobra 1931 diplomiral še iz svojega prvega strokovnega predmeta (zgodovina slovenske književnosti), se je Ocvirk za dve leti podal na študij v Francijo.

Po letu 1931 je opazen znaten upad diplomskih izpitov iz primerjalne književnosti, saj so tedaj študij zaključevali študenti romanistike in germanistike, ki so si za razdelek b že izbirali primerjalno slovnico romanskih jezikov oziroma primerjalno slovnico indogermanskih jezikov. Če je bilo leta 1932 še šest diplom, so bile v letih 1933 in 1934 samo še štiri. Razlogov je najbrž več, saj se je romanistika okrepila z redno nastavitvijo Franca Šturma, diplomski izpit iz primerjalne književnosti pa je romanistu ali germanistu pomenil velik odmik od študija historične slovnice ali nacionalne književnosti. V tem obdobju je Kidrič pri klavzuri razpisal »komparacijski« vprašanja »Shakespeare in Corneille« ter »Shakespeare in Calderón«, pri zadnjem z naslednjim opozorilom: »Ne gre zato, da se mehanično druga poleg druge postavita dve biografiji, ampak pesnika je treba med sabo primerjati.«¹⁷

¹⁷ Prijave na diplomski izpit. Naslov klavzurnega izpita, 14. junij 1934. AMSU I-41.

Sistematizacija katedre

Ko si je na začetku tridesetih let Filozofska fakulteta prizadevala sistematizirati stolice, so prvič razpravljali tudi o stolici za primerjalno književnost, in sicer kot izredni stolici. Poleg primerjalne književnosti naj bi takšno stolico dobila še etnologija, germanistika in romanistika pa naj bi imeli poleg ene redne še dve izredni (za angleški oziroma za italijanski jezik s književnostjo).¹⁸ Ker bi lahko izredne stolice zasedli tudi docenti, so pri načrtih razmišljali predvsem o prihodnjem akademskem kadru. Zanimiv je »Načrt uredbe filozofske fakultete« iz let 1932 in 1934, v katerem se ne omenja več delitev na redne in izredne stolice. Med petindvajsetimi stolicami je pod številko 21 navedena tudi »primerjalna zgodovina starih in modernih književnosti s teorijo književnosti«. Ker je imela vsaka stolica seminar, je naveden tudi Seminar za primerjalno zgodovino starih in modernih književnosti s teorijo književnosti. Za nas je zanimivo, kateri predmeti sodijo k stolici. »Načrt« med glavnimi predmeti navaja (1) primerjalno zgodovino književnosti starejše dobe, (2) primerjalno zgodovino modernih književnosti ter (3) sistematiko in metodiko, med stranskimi predmeti pa (1) primerjalno zgodovino gledališča in proizvajajočih literarnih panog (najverjetneje uprizoritvenih umetnosti) ter (2) posamezne vrste književne umetnosti. Glavne predmete praviloma predava redni profesor, izjemoma tudi izredni profesor ali docent, če mu to odobri fakultetni svet. Za stranske predmete, ki jih predavajo profesorji in docenti, pa se lahko nastavijo tudi honorarni učitelji in lektorji.¹⁹ Seznam predmetov iz tega danes pozabljenega »Načrta« je brez dvoma najstarejši študijski program primerjalne književnosti pri nas, pri katerem bi igrala pomembno vlogo tudi teatrologija.

Načrt je ostal le črka na papirju in stolica je bila še nekaj let nezasedena. Šele ko je minister prosvete imenoval Antona Ocvirka za privatnega docenta za teorijo primerjalne književne zgodovine in zgodovino svetovne književnosti novejše dobe, se je leta 1937 dejansko začela novejša doba naše komparativistike.

¹⁸ Zapisnik III. izredne seje FS FF, 17. 1. 1930. Arhiv FF.

¹⁹ »Načrt uredbe Filozofske fakultete, sprejet na sejah fakultetnega sveta filozofske fakultete v Ljubljani z dne 4. maja 1932 in 14. maja 1934«. AMSU I–135. Zanimivo je, da je »Načrt«, ki nikoli ni zaživel v praksi, pri skupini za narodni jezik ter romansko-germanski skupini prestavil primerjalno književnost v razdelek c. V tem razdelku je bila tudi v etnološki, umetnostno-literarni ter pedagoško-psihološki skupini. V razdelku b je bila v estetski skupini, ohranila pa je svojo XXIX. skupino.

VIRI

- Arhiv Filozofske fakultete v Ljubljani. Zapisniki sej (1925–1930).
Arhiv Univerze na Dunaju. AUW Phil. Fac. SS 1903–SS 1906. Kidrič, Franz.
Arhivsko-muzejska služba Univerze. AMSU:
Fond I Filozofska fakulteta.
T. e. I–15 do I–46. Prijave na diplomski izpit (1926–1936).
T. e. 135. Načrt uredbe FF (1932, 1934).
T. e. 238. Osebni izkazi FF (1926).
T. e. 950. Tavzes, Janko. Zapisnik o rigorozu.
Fond IV Rektorat.
T. e. 592. Načrt za ustanovitev filozofske fakultete.
T. e. 1078. *Izpitni predpisi za diplomske in doktorske izpite na filozofski fakulteti univerze Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani*. Univerza, 1925.
Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU.
Zapuščina Franceta Kidriča. T. e. 25.
Seznam predavnanj na univerzi kralja Aleksandra v Ljubljani. Univerza, 1941.

LITERATURA

- Baldensperger, Fernand. »Littérature comparée: le mot et la chose«. *Revue de littérature comparée*, let. 1, 1921, str. 5–29.
Dolinar, Darko. »Ljubljanska univerza in literarna veda: začetki komparativistike«. *Med književnostjo, narodom in zgodovino. Razgledi po starejši slovenski literarni vedi*, Darko Dolinar, Celjska Mohorjeva družba / Založba ZRC, 2007, str. 135–150.
Dolinar, Darko. *Temelji, cilji in metode literarne zgodovine pri Francetu Kidriču*. 1975. Univerza v Ljubljani, magistrsko delo.
Đurišin, Dionýz. *Vergleichende Literaturforschung. Versuch eines methodisch-theoretischen Grundrisses*. Akademie-Verlag, 1976.
Kelemina, Jakob. *Literarna veda. Pregled njenih ciljev in metod*. Nova založba, 1927.
Kidrič, France. »O literarni zgodovini«. Intervjuvalo uredništvo *Ljubljanskega zvona*. *Ljubljanski zvon*, let. 47, št. 8, 1927, str. 449–458.
Kreačič, Goranka. »Pričevanja: brata Jože in dr. Anton Krošl«. *Zgodovinski časopis*, let. 66, št. 1–2, 2012, str. 164–210.
Pichois, Claude, in André M. Rousseau. *La littérature comparée*. Librairie Armand Colin, 1967.
Pogačnik, Jože. »Primerjalno načelo v Prijateljevi literarno-raziskovalni praksi«. *Prijatelj zbornik. Ob stoletnici rojstva*, ur. Štefan Barbarič, Slovenska matica, 1975, str. 75–93.
Prijatelj, Ivan. Recenzija knjige *Geschichte der russischen Litteratur*, Alexander Brückner. *Zeitschrift für vergleichende Litteraturgeschichte. Neue Folge*, let. 18, št. 1–2, 1910, str. 150–156.
Prijatelj, Ivan. »Literarna zgodovina«. *Izbrani eseji in razprave*, zv. 1, Ivan Prijatelj, ur. Anton Slodnjak, Slovenska matica, 1952, str. 3–36.
Prijatelj, Ivan. »Puškin v slovenskih prevodih«. *Zbornik znanstvenih in poučnih spisov*, zv. 3, ur. Luka Pintar, Slovenska matica, 1901, str. 52–89.
Prijatelj, Ivan. *Uvod v zgodovino kritike*. Društvo slušateljev filozofske fakultete, 1928.
Primig, Walter. »Otmar Schissel von Fleschenberg«. *Beiträge und Materialien zur Geschichte der Wissenschaften in Österreich*, ur. Walter Höflechner, Akademische Druck- und Verlagsanstalt, 1981, str. 226–240.

- Šlibar, Neva. »Vzpon in padec germanske filologije na Univerzi v Ljubljani – od 1919 do 1949«. *100 let germanistike na Slovenskem*, ur. Urška Valenčič Arh in Irena Samide, Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2020, str. 13–54.
- Van Tieghem, Paul. *La littérature comparée*. Librairie Armand Colin, 1931.
- Veber, France. »O fenomenologiji jezika«. *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino*, let. 2, št. 1, 1920, str. 1–46, 137–187.
- Wellek, René. *Discriminations. Further Concepts of Criticism*. Yale University Press, 1970.

“Comparative or, Better, World Literature Is a Boundless Sea”: France Kidrič and the Beginnings of Comparative Literature as a Study Program

Keywords: comparative literature / Faculty of Arts, University of Ljubljana / Kidrič, France

In the summer of 1925, the Faculty of Arts at the University of Ljubljana adopted its Belgrade counterpart's *Exam Regulations for Bachelor Exams*. This marks the entry of comparative literary study in Slovenian academia. Comparative Literature was offered as either the main (A) course or, more commonly, as a B course combined with Slavic, German, or Romance Studies. In lieu of a suitable professor, the chair of Comparative Literature was occupied by Slavic professor France Kidrič, who one hundred years ago, in the spring semester of 1926, held the lecture “A European Framework for Slavic Literatures in the Romantic Age (A Chapter in Comparative Literature).” In the same year, the Seminar for Comparative Literature was established as well. The article offers a detailed account of bachelor exams of the first decade (1926–1936), gives reasons for their decline after 1931, and presents Kidrič's conception of comparative literature.

ZAHVALE

Članek je nastal v okviru zagonskega raziskovalnega programa »Zgodovina humanistike v Sloveniji: internacionalizacija literarnih ved, filologije in komparativistike« (ZRP - 2024), ki ga sofinancira Univerza v Ljubljani iz državnega proračuna. Avtor se za pomoč pri zbiranju gradiva zahvaljuje Tei Anžur, Tatjani Dekleva in Nini Ditmajer Prando.

IZJAVA O DOSTOPNOSTI RAZISKOVALNIH PODATKOV

Za podpora tej raziskavi niso bili pridobljeni ali analizirani nobeni novi podatki.

1.01 Izvirni znanstveni članek / Original scientific article

UDK 82.091(497.4)Kidrič F.

DOI: <https://doi.org/10.3986/pkn.v49.i1.01>